

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Πρεσβεία της Ελλάδος

Μόσχα

Γραφείο Οικονομικών & Εμπορικών

Υποθέσεων

Κατάσταση οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας Ρώσων πολιτών κατά τη διάρκεια της κρίσης

Μελέτη για την οικονομική και κοινωνική ευημερία των Ρώσων πολιτών δημοσίευσε το ρωσικό Εθνικό Ερευνητικό Πανεπιστήμιο - Ανωτάτη Σχολή Οικονομικών (Higher School of Economics – National Research University).

Σύμφωνα με τα ευρήματα της μελέτης, τον Νοέμβριο του 2016 το μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα του πληθυσμού ανήλθε σε 30.803 ρούβλια, το οποίο σε πραγματικούς όρους αντιστοιχεί σε μείωση κατά 5,6% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Η πτωτική πορεία των πραγματικών εισοδημάτων των πολιτών διήρκεσε είκοσι πέντε μήνες, ήτοι από τον Νοέμβριο του 2014 έως και τον Νοέμβριο του 2016. Σε σύγκριση με τον Οκτώβριο του 2014, που αποτελεί τον τελευταίο μήνα κατά τον οποίο σημειώθηκε αύξηση των πραγματικών εισοδημάτων, η συνολική πτώση των πραγματικών εισοδημάτων ανέρχεται σε 12,7%.

Η σημαντικότερη μείωση του πραγματικού εισοδήματος για το έτος 2016 παρατηρήθηκε κατά τους μήνες Αύγουστο (-8,5% σε σύγκριση με τον Αύγουστο του 2015), Απρίλιο (-7,3%) και Ιανουάριο (-7,2%). Συνολικά, τα στοιχεία για τους έντεκα μήνες του 2016 δείχνουν ότι η δυναμική του εισοδήματος δεν έχει βελτιωθεί σε σχέση με πέρυσι, και η μετάβαση σε τροχιά ανάπτυξης δεν είναι άμεσα ορατή.

Ο μέσος μισθός τον Νοέμβριο του 2016 διαμορφώθηκε στα 36.105 ρούβλια. Σε πραγματικούς όρους, αυτό αντιστοιχεί σε μείωση της τάξης του 8,1% σε σχέση με το επίπεδο του Οκτωβρίου 2014 και αύξηση κατά 1,7% σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2015.

Το μέσο ύψος των συντάξεων ανήλθε σε 12.428 ρούβλια το Νοέμβριο του 2016. Όσον αφορά την πραγματική αξία, αυτό αντιστοιχεί σε μείωση 2,8% και 7,7% σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2015 και τον Οκτώβριο του 2014 αντίστοιχα. Κατά τη διάρκεια του 2016, η δυναμική των συντάξεων σε πραγματικούς όρους (σε σύγκριση με την ίδια περίοδο πέρυσι) υπήρξε σταθερά αρνητική.

Όσον αφορά στον πληθωρισμό, κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους, αυτός παρουσιάζει σημάδια σταδιακής επιβράδυνσης: ο ετήσιος δείκτης τιμών καταναλωτή μειώθηκε από 9,8% τον Ιανουάριο σε 5,8% το Νοέμβριο σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2015. Συνολικά, κατά τη διάρκεια των τελευταίων 25 μηνών οικονομικής ύφεσης (Νοέμβριος 2014 – Νοέμβριος 2016) η αύξηση των τιμών καταναλωτή ανήλθε σε 23,5%, με την αύξηση των τιμών των τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων των αλκοολούχων ποτών, να φθάνει το 25%, των προϊόντων εκτός τροφίμων το 24,3%, και των υπηρεσιών το 19,2%.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία του HSE, ο ρυθμός μείωσης της καταναλωτικής δραστηριότητας του πληθυσμού εξακολουθεί να υπερβαίνει την πτώση των πραγματικών εισοδημάτων. Η μείωση του συνολικού κύκλου εργασιών του λιανικού εμπορίου για ολόκληρη την περίοδο της οικονομικής ύφεσης έχει φθάσει το 15,4%. Για τα προϊόντα διατροφής, η μείωση ανήλθε σε 15,4%, ενώ για τα προϊόντα εκτός τροφίμων σε 16,0%.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που προέκυψαν από έρευνα που πραγματοποίησαν οι ερευνητές του HSE σε αντιπροσωπευτικό δείγμα του πληθυσμού, κατά τη διάρκεια του έτους παρατηρήθηκε σημαντική επιδείνωση των υποκειμενικών εκτιμήσεων των πολιτών για την οικονομική τους κατάσταση. Κατά μέσο όρο, το 2016, το 40% των νοικοκυριών με δυσκολία αγόρασε τρόφιμα και

ρούχα, αλλά μόνο το 22% αξιολογεί την οικονομική του κατάσταση ως «κακή» ή «πολύ κακή». Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, ο μεγαλύτερος κίνδυνος για την αύξηση της «υποκειμενικής» φτώχειας παρατηρήθηκε μεταξύ των συνταξιούχων (26% αξιολόγησε την οικονομική του κατάσταση κακή ή πολύ κακή), των ατόμων χωρίς τριτοβάθμια εκπαίδευση (24%) και των κατοίκων της υπαίθρου (22% κατά μέσο όρο ετησίως και 26-27% κατά το τρίτο τρίμηνο). Σε αυτές τις ομάδες των ερωτηθέντων, δυσκολία στην αγορά τροφίμων και ειδών ένδυσης συνάντησε το 54%, 46% και 45% αντίστοιχα.

Η επιδείνωση των εκτιμήσεων των πολιτών για την οικονομική τους κατάσταση και η συνακόλουθη αύξηση της υποκειμενικής φτώχειας υποδεικνύουν την εξοικείωση των πολιτών με χαμηλότερα καταναλωτικά πρότυπα. Συναφώς σημειώνουμε ότι σύμφωνα με την Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία Rosstat, από το 2013 έως το 2015 οι Ρώσοι κατανάλωσαν κατά κεφαλήν ετησίως 2 κιλά λιγότερο κρέας, 5 κιλά λιγότερο ψάρια, 9 κιλά λιγότερο γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα και 1 κιλό λιγότερη ζάχαρη. Ταυτόχρονα, άρχισαν να καταναλώνουν περισσότερες πατάτες και λαχανικά.

Επιπλέον, από την έρευνα του HSE προέκυψε ότι καθ' όλη τη διάρκεια του 2016, σημαντικό ποσοστό πολιτών αντιμετώπισε δυσκολίες κατά την πληρωμή των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και την αγορά φαρμάκων. Μέχρι το Νοέμβριο τ.έ., το ποσοστό των πολιτών που αδυνατούσαν να πληρώσουν για στέγαση και υπηρεσίες κοινής ωφέλειας έφτασε το 27%, ενώ αυτοί που δεν ήταν σε θέση να αγοράσουν φάρμακα, το 17%.

Ένα ιδιαίτερο σημείο στο οποίο εστίασε η μελέτη του HSE ήταν η ανάλυση των αλλαγών που έχουν σημειωθεί στην αποταμιευτική και δανειοληπτική συμπεριφορά του ρωσικού πληθυσμού κατά τη διάρκεια της ύφεσης. Από έρευνα που διενεργήθηκε σε όλη τη ρωσική επικράτεια τον Σεπτέμβριο του 2016 προκύπτει ότι τόσο το φθινόπωρο του 2016 όσο και τα προηγούμενα δύο έτη, περισσότερο από το 50% των πολιτών δεν είχαν αποταμιεύσεις. Από αυτούς που διέθεταν αποταμιεύσεις, το μεγαλύτερο ποσοστό αποταμιεύει σημαντικά λιγότερο σε σχέση με το φθινόπωρο του 2014 ή έχει ήδη αρχίσει να δαπανά τα αποταμιευμένα κεφάλαιά του.

Ωστόσο, για την πλειοψηφία των Ρώσων οι αποταμιεύσεις δεν αποτελούν εγγύηση για την οικονομική ασφάλειά τους. Λιγότερο από το ένα τρίτο των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι σε περίπτωση απώλειας του εισοδήματός τους, οι αποταμιεύσεις τους θα τους φθάσουν για λίγους μόνο μήνες, ένας στους τέσσερις πιστεύει ότι οι αποταμιεύσεις θα είναι αρκετές μόνο για ένα μήνα, ενώ 16% θεωρεί ότι δεν θα είναι αρκετές ούτε για μία ημέρα.

Ενδιαφέρον, τέλος, παρουσιάζει το εύρημα της έρευνας ότι το 70% των Ρώσων δεν επιβαρύνονται με δάνεια και χρέη. Ανάμεσα σε αυτούς που έχουν δάνεια και χρέη, το 28% καθυστερεί την καταβολή των δόσεων κατά τα τελευταία δύο χρόνια, ποσοστό που κρίνεται αρκετά ανησυχητικό για τους θεσμικούς δανειστές.